

LUND UNIVERSITY

In Memoriam Reza Banakar 1959-2020

Selberg, Niklas; Joormann, Martin

Published in:

Retfærd: Nordisk juridisk tidsskrift

2021

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Selberg, N., & Joormann, M. (2021). In Memoriam Reza Banakar 1959-2020. *Retfærd: Nordisk juridisk tidsskrift*, 43(3), 9-11.

Total number of authors:

2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

In memoriam Reza Banakar 1959–2020

Reza Banakar, professor i rättssociologi vid Lunds universitet, har, vid 60 års ålder, avlidit efter en tids sjukdom. Retfærds redaktion och läsekrets minns en av de största rättssociologerna.

Banakar föddes i Shiraz i Iran och började studera matematik på universitet i Storbritannien. På 1980-talet flyttade han till Sverige och 1994 avslutade han sina forskarstudier i rättssociologi i Lund med avhandlingen *Rättens dilemma – om konflikthantering i ett mångkulturellt samhälle*. Därefter följde forskartjänst vid Centre for Socio-Legal Studies i Oxford och en professur i Socio-Legal Studies vid Westminster University. Från 2013 var Banakar professor i rättssociologi vid Sveriges enda rättssociologiska forskningsinstitution – den vid Lunds universitet.

De som haft Banakar som handledare för doktorsavhandlingen minns en briljant, mångsidig och energisk forskare som hängivet bidragit till deras forskarutbildning och avhandlingsprojekt. Banakars forskarstuderande beskriver sin upplevelse av handledning som att ta del av en kraftfull transformativ process.

Lärarna och forskarna på rättssociologiska institutionen sörjer en engagerad, underfundigt humoristisk och hjälpsam kollega. Institutionens studenter – de på grundläggande nivå och de på det internationella masterprogram som Banakar grundade 2016 – framhöll honom som en inspirerande lärare som förmådde bjuda in dem i rättssociologins hela komplexitet och nyansrikedom.

Forskare som intresserar sig för rättssociologiska problemställningar vet att Banakar är

författare till en oräknelig mängd artiklar, bokkapitel, debattartiklar och ansvarat för antologier, konferenser och nätverk. Flera av fältets standardverk är resultat av Banakars verksamhet. Spännvidden i Banakars bidrag är oerhörd och omfattar närmast hela det rättssociologiska fältet med ett stort antal empiriska teman, teoretiska infallsvinklar och metodologiska angreppssätt. Den monumentala boken *Normativity in Legal Sociology: Methodological Reflections on Law and Regulation in Late Modernity* (2015) recenserades i uppskattande ordalag i Retfærd (nr 2016, s. 75–78) av Ania Zbyszewska och Agnieszka Doll.

Banakar var alltså viktig också för vår tidskrift Retfærd. Läsekretsen minns att det var här Banakar 1998 (nr 81, s. 3–21) publicerade artikeln "The Identity Crisis of a 'Stepchild': Reflections on the Paradigmatic Deficiencies of Sociology of Law" som kom att bli en viktig utgångspunkt för diskussionen om rättssociologins framtid – och således formativ för det rättssociologiska fältet. Banakar illustrerade hur det inom rättssociologin inte rådde samsyn kring 'the social nature of law' och att frånvaron av övergripande teoretisk förklaringsmodell innebar att det inom fältet kom att saknas grundläggande paradigm inom vilket kunskap kunde produceras. Det förelåg, menade Banakar 1998, ett stort behov av att råda bot på rättssociologins teoretiska underutveckling och fältets delvisa koppling till strukturfunktionalismen. Banakar gav sig därefter i kast med det projekt som kom att bli hans livsledsagare: att systematiskt definiera rättssociologi (dess teori och metod) i egen rätt – dvs. inte som en del av enbart vare

sig sociologin eller rättsvetenskapen, ett projekt som vi alltså har anledning att bidra till att förverkliga.

Den skarpa iakttagelseförmågan, tyngden i argumenten och överblicken över både rätts-teori och sociologi som Banakar visar prov på i sin artikel illustreras tydligt i att den stimulerade fram en intensiv debatt i *Retfærd*. Thomas Mathiesen frågade "Is it all that bad to be a stepchild? Comments on the state of sociology of law" (1998, nr 83, s. 67–76) och framhöll positiva aspekter av fältets mångfald och öppenhet: en forskningsmässig frihet. Håkan Hydén fortsatte diskussionen med bidraget "Even a Stepchild Eventually Grows Up: On the Identity of Sociology of Law" (1999, nr 85, s. 71–80). Hydén menade här att svaret på frågan om vad det innebär att studera rätten sociologiskt, är att detta innebär att studera normer – och att normen är det som förenar sociologin och rättsvetenskapen. Jørgen Dahlberg-Larsen pekade i sitt bidrag "Sociology of Law from a Legal Point of View" (2000, nr 89, s. 26–39) på att rätten i sig inte är ett enhetligt fenomen, ens ur paradigmatisk synvinkel, att rättssociologi har en roll att spela i att begripa rättsliga problem och betydelsen av att teoriutveckling sker i ljuset av, och prövas konkret i, empirisk forskning. Inger-Johanne Sands bidrag till debatten publicerades under titeln "A Future or a Demise for the Theory of the Sociology of Law: Law as a normative, social and communicative function of society. Can part of the answer be found in the general theories of communication, discourse and language in society?" (2000, nr 90, s. 55–73). Sand lyfte fram Niklas Luhmanns sociologi som ett program för studiet av rätten som ett på en och samma gång socialt och normativt fenomen. Anne Hellum lanserade i sin artikel "How to Improve the Doctrinal Analysis of Legal Pluralism: A Comparison of the Legal Doctrine about Custom and Local Law in Zimbabwe and Norway" (2000, nr 89, s. 40–62) en 'bottom-up' approach för att 'underifrån' studera rätten som en situerad dynamisk process

genom den rättsantropologiskt och rättspluralistiskt inspirerade begreppsbildningen kring 'local law'. Hanne Petersen efterlyste i artikeln "Forging New Identities in the Global Family? Challenges for Prescriptive and Descriptive Normative Knowledge" (2000, nr 90, s. 46–54) att rättssociologin på allvar skulle ta sig an globaliseringen och verka för både 'interhuman law' och 'world law'.

Reza Banakar bemötte – instämde i samt och argumenterade mot annat – alla dessa diskussionsinlägg i artikeln "A Passage to 'India'. Toward a Transformative Interdisciplinary Discourse on Law and Society" (2001, nr 92, s. 3–21). Banakars vetenskapliga radikalism, mod och riktning syns tydligt i hur han avrundar sin artikel:

"At the theoretical level, the need to consider and integrate the view of the law from the inside with the view of the law even from the outside must be emphasized. In other words, the legal practitioner's perspective must be integrated with the social scientist's vantagepoint on law in a reflexive manner. It also means that a genuine theoretical concern with the dichotomy strives to transcend the duality of law and society."

Vi hedrar minnet av Reza Banakar genom att försöka fortsätta hans avancerade och ambitiösa forskningsprogram i syfte att utveckla en position från vilken inget mindre än rätten i samhället respektive samhället i rätten kan begripliggöras – och kritiserars.

Retfærd's redaktion tar farväl av en av rättssociologins största.

Martin Joormann & Niklas Selberg

För den svenska redaktionen av *Retfærd*

Ps. Mot bakgrund av det ovanstående publicerar *Retfærd* på hemsidan (retfaerd.se) med fri åtkomst hela den viktiga debatt om rättssociologin som initierades av Reza Banakar. De frågor

som Banakar en gång i tiden väckte väntar ännu på robusta svar – och det är hög tid att dagens forskare får möjlighet att lämna sina bidrag till diskussionen. Vi vill gärna att Banakars minne

hedras genom att debatten fortsätter, och ser gärna att det sker i våra spalter.